

DESCOPERIRI ARHEOLOGICE ȘI NUMISMATICE DE PE RAZA LOCALITĂȚII SATU NOU (COM. OLTINA, JUD. CONSTANȚA)

Gabriel CUSTUREA

Publicarea monedelor bizantine din România a căpătat în ultimele trei decenii un caracter tot mai susținut. Se observă tendința ca aceste descoperiri să fie aduse la zi. Există în acest moment atât sinteze la nivelul întregii țări¹, cât mai ales la nivel regional². Datorită statutului său special de provincie a Imperiului Bizantin timp de mai multe secole, Dobrogea s-a bucurat de o atenție deosebită din partea specialiștilor. Ne rezumăm să amintim contribuțiile privind perioada secolelor V-VII³, X-XI⁴, XII-XIV⁵, publicarea monografică a unor loturi importante de la Silistra⁶, Păcuiul lui Soare⁷, Capidava⁸, Isaccea⁹, Nufăru¹⁰, Constanța¹¹, Mangalia¹² și seriile de cronici numismatice locale cu numeroase referiri la monedele bizantine¹³. Nu trebuie omise descoperirile

1. C. Preda, SCIV, 23, 1972, 3, p. 375-416; V. Penna, Istoriko-geographika, 3, 1991, p. 51-97.

2. *Transilvania*: I. Sabău, SCN, 2, 1958, p. 269-302; A. M. Velter, SCIVA, 39, 1988, 3, p. 257-274; E. Oberländer-Târnoveanu, Al. Sășianu, SCN, 10, 1996, p. 89-100; *Muntenia*: Gh. Poenaru-Bordea, C. Popa, Ilfov. *File de istorie*, 1978, p. 136-141; E. Oberländer-Târnoveanu, Em. M. Constantinescu, Mousaios, 4/1, 1994, p. 311-341; *Oltenia*: O. Toropu, O. Stoica, Drobeta, 1, 1974, p. 159-168; *Moldova*: V. Spinei, SCN, 8, 1984, p. 77-83; E. Oberländer-Târnoveanu, E. Popușoi, Carpica, 23/2, 1992, p. 223-246.

3. Gh. Poenaru-Bordea, R. Ocheșeanu, SCIVA, 31, 1980, 3, p. 377-396.

4. G. Custurea, N.S. Andronescu, Pontica, 14, 1981, p. 221-236; G. Custurea, *Circulația monedei bizantine în Dobrogea (sec. IX-XI)*, Constanța, 2000.

5. E. Oberländer-Târnoveanu, Dacia, N.S., 23, 1979, p. 265-273; idem, RESEE, 30, 1992, 1-2, p. 41-60; idem, *Etudes Byzantines et Post-Byzantines*, 3, 1997, p. 113-160.

6. Idem, CN, 7, 1996, p. 97-127.

7. B. Mitrea, in P. Diaconu, D. Vâlceanu, *Păcuiul lui Soare. Cetatea bizantină*, I, București, 1972, p. 181-212; G. Custurea, T. Papasima, Pontica, 25, 1992, p. 363-380.

8. P. Diaconu, in Gr. Florescu, R. Florescu, P. Diaconu, *Capidava. Monografie arheologică*, I, București, 1958, p. 238-244; G. Custurea, Pontica, 28-29, 1995-1996, p. 301-307.

9. E. Oberländer-Târnoveanu, BSNR, 70-74, 1976-1980, 124-128, p. 263-295; G. Custurea, Pontica, 26, 1993, p. 259-262; Gh. Mănucu-Adameșteanu, *Contribuții arheologice și numismatice la istoria Dobrogei în perioada 969-1204*, București, 1998, teză de doctorat, mss., p. 130-198.

10. E. Oberländer-Târnoveanu, BSNR, 88-89, 1994-1995, 142-143, p. 71-106; Gh. Mănucu-Adameșteanu, *op. cit.*, p. 199-224; idem, Peuce, 10, 1991, p. 497-554.

11. Idem, Pontica, 24, 1991, p. 299-327.

12. Idem, Pontica, 28-29, 1995-1996, p. 287-300.

13. De-a lungul anilor în anuarele muzeelor din Constanța și Tulcea au fost publicate peste 20 de cronici numismatice.

monetare din secolele VII-X, mult mai rare, asupra cărora s-a insistat cu mai mult interes în ultima vreme¹⁴.

În lucrarea noastră vom prezenta un lot de 79 monede bizantine descoperite recent în preajma localității Satu Nou, în punctul numit de localnici "Capu Dealului"¹⁵. Alături de acestea s-au găsit și câteva obiecte arheologice pe care le anumerăm în continuare în ordine cronologică¹⁶.

1. Cataramă "Sucidava", din bronz, dimensiuni: 50 x 29 x 3 mm.

Dată în secolul al VI-lea p. Chr., își găsește analogii în descoperirile de la Beroe¹⁷, Capidava¹⁸, Histria¹⁹, Ibida²⁰, Tomis²¹ și Tropaeum Traiani²².

2. Aplică din bronz cu monograma ✱, cu orificiu central și patru ținte de prindere, diametrul=30 mm. Dată în secolul al VI-lea p. Chr., își găsește analogii cu o piesă de la Capidava²³.

3. Aplică din bronz cu monograma ✱, fără orificiu central, cu o țintă în centru, pentru prindere, diametrul=21,5 mm. Dată în secolul al VI-lea.

4. Clopoțel piriform din bronz, cu tăietură "în cruce", dimensiuni: 27x19,5x13 mm. Dată în a doua jumătate a secolului al XI-lea, are analogii cu piese descoperite la Păcuil lui Soare²⁴ și Dinogetia²⁵. Astfel de piese au fost aduse probabil de triburile turcice²⁶.

5. Fragmente de brățări din sticlă albastră, date în secolul al XI-lea, asemănătoare cu piese la Capidava, Dinogetia, Isaccea și Păcuil lui Soare²⁷.

6. Inel din bronz cu pentagramă incizată, dimensiuni 14x14,5 mm, d=20 mm. Dată în secolul al XI-lea are analogii cu piese descoperite la Beroe²⁸, Capidava²⁹, Dinogetia³⁰ și Păcuil lui Soare³¹.

7. Cruce relicvar din bronz (fragmentară), dimensiuni: 32x24-3,5 mm. Christos cu colobium, fără mâneci, răstignit. Dată în secolul al XI-lea, are analogii la Păcuil lui Soare³² și Isaccea³³.

14. R. Ocheșeanu, Pontica, 14, 1981, p. 309-314; E. Oberländer-Târnoveanu, SCN, 7, 1980, p. 163-165; Gh. Poenaru-Bordea, I. Donoiu, BSNR, 75-76, 1981-1982, 129-130, p. 237-251; G. Custurea, Pontica, 19, 1986, p. 273-277; idem, Pontica, 31, 1998, p. 291-294; O. Damian, CCDJ, 13-14, 1995, p. 218-223.

15. În anul 1998, doi cetățeni au întreprins o perieghză în zonă și au recoltat monedele pe care muzeul conștanțean le-a achiziționat; un număr de 12 piese au fost donate muzeului de domnul Matei Ionel căruia îi mulțumim și pe această cale.

16. Obiectele arheologice au fost donate muzeului.

17. A. Petre, MCA, 8, 1962, p. 580, fig. 16b/1.

18. Z. Covacef, Pontica, 28-89, 1995-1996, p. 100, nr. 1.2.2., pl. III/2.

19. Em. Condurachi și colaboratorii, MCA, 7, 1961, p. 260, fig. 25/b.

20. A. Opaît, SCIVA, 42, 1991, 1-2, p. 46-47, fig. 18/43, 65; fig. 19/41, 42, 44-46.

21. C. Chera-Mărgineanu, V. Lungu, Pontica, 16, 1983, p. 227, pl. 2/19.

22. I. Bogdan-Cătănciu, Al. Barnea, în *Tropaeum Traiani, I. Cetatea*, București, 1979, p. 192, fig. 174, nr. 10(7).

23. Z. Covacef, *op. cit.*, p. 105, nr. 1.6.2., pl. V/2.

24. P. Diaconu, D. Vâlceanu, *op. cit.*, p. 139 și fig. 56/7.

25. Gh. Ștefan, I. Barnea, M. Comșa, E. Comșa, *Dinogetia. I. Așezarea feudală timpurie de la Bisericița-Garvân*, București, 1967, p. 282, fig. 169/5/7.

26. P. Diaconu, D. Vâlceanu, *op. cit.*, p. 140.

27. *Ibidem*, p. 152.

28. A. Petre, *op. cit.*, p. 584.

29. *Capidava*, I, p. 233, fig. 118/2, 3.

30. *Dinogetia*, I, p. 284 și fig. 170/10, bibliografia la n. 25.

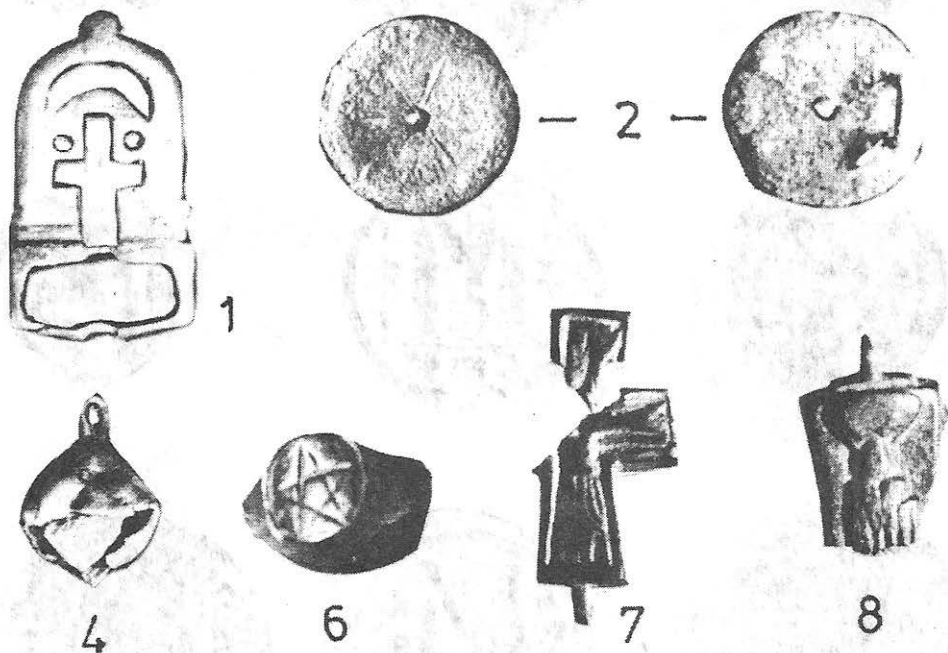
31. P. Diaconu, D. Vilceanu, *op. cit.*, p. 147, fig. 56/3.

32. *Ibidem*, pl. XXVIII/7a.

33. Gh. Mănucu-Adameșteanu, *Peuce*, 9, 1984, p. 378, nr. 2, pl. I/2.

8. Cruce relicvar din bronz (fragmentară), dimensiuni: 30x20x3 mm. Cu bust la extremitate. Datată în secolul al XI-lea, piesa are analogii cu descoperiri de la Beroe³⁴, Bisericuța³⁵, Dinogeția³⁶, Hârșova³⁷, Isaccea³⁸ și Păcuilui lui Soare³⁹.

Lotul monetar cuprinde emisiuni de la Anastasius I până la Mauriciu Tiberiu (nr. 1-13), Theophil (nr. 14-15) și din intervalul cuprins între domniile lui Vasile II-Constantin VIII până la Constantin X (nr. 16-79).

Planșa I.

Dintre piesele primei perioade de circulație a monedei bizantine se individualizează nr. 9, care reprezintă o variantă a catalogului lui W. Hahn, pentru anul emisiunii⁴⁰.

Prezența celor două monede ale lui Theophil nu este surprinzătoare, mai ales, în zona sud-vestică a Dobrogei, unde sunt semnalate descoperiri la Silistra⁴¹ și Rasova⁴². Piesa nr. 14 este considerată de cercetătorul D. M. Metcalf ca aparținând grupei Δ de follis theophilieni emisă foarte probabil la Thessalonica⁴³, în timp ce catalogul lui Ph.

34. *Ibidem*, p. 376, pl. II/1.

35. P. Nicorescu, *În memoria lui V. Pârvan*, București, 1934, p. 222-226.

36. *Dinogeția*, I, p. 360 și fig. 193/9,10.

37. N. Harțușe, F. Atanasiu, *Catalog selectiv al colecției de arheologie a Muzeului Brăilei*, 1976, p. 270-271, nr. 559.

38. Gh. Mănușu-Adameșteanu, *op. cit.*, p. 378, nr. 4, pl. III/3.

39. P. Diaconu, D. Vilceanu, *op. cit.*, p. 161, pl. XXIX/1a-b, 2 a-b.

40. În lucrarea de referință se cunosc numai emisiuni pentru anii 30-34, cf. *MIB*, I, p. 123.

41. E. Oberländer-Târnoveanu, *CN*, 7, 1996, p. 121, nr. 78-81.

42. I. Dimian, *SCN*, 1, 1957, p. 198.

43. D.M. Metcalf, *MN*, 14, 1968, p. 146-147.

Planşa II.

Planşa III.

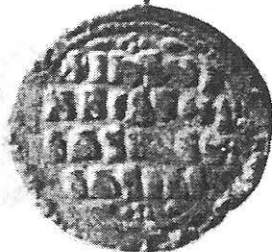
47

48

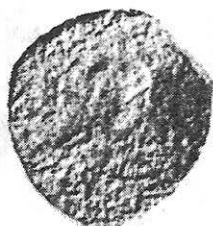
49

50

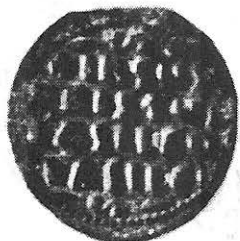
59

69

76

Grierson o atribuie metropolei și o consideră 1/2 follis⁴⁴. Și în cazul piesei nr. 15 părerile celor doi specialiști diferă. Astfel, D.M. Metcalf o clasează în grupa Γ, considerând-o emisă în Asia Mică⁴⁵, în timp ce Ph. Grierson o consideră emisiune provincială, fără alte precizări geografice⁴⁶.

Legătura cu secolul următor este făcută de un follis emis de Leon VI, publicat anterior⁴⁷. Seria emisiunilor bizantine continuă cu monede atribuite împăraților asociați Vasile II-Constantin VIII de tipul clasei A₂ și A₃⁴⁸ în număr de 39 exemplare și cu cele aparținând domniei lui Roman III⁴⁹, 20 exemplare. Lotul se încheie cu patru folliși de la Constantin IX și unul de la Constantin X. Din zonă mai semnalăm descoperirea a doi folliși clasa A₃⁵⁰ și unul clasa B⁵¹.

Tabelul următor ilustrează descoperirile din zonă:

Emitent	Nominal	Nr. piese
1	2	3
Anastasius I	Follis	1
	1/2 follis	1
Justinus I	follis	2
	1/2 follis	2
Justinianus I	follis	4
	1/2 follis	1
Justinus II	follis	1
	1/2 follis	2
Mauriciu Tiberiu	1/2 follis	1
Theophil	follis	1
	1/2 follis	1
Leon IV	follis	1
Vasile II-Constantin VIII	follis	41
Roman III	follis	21
Constantin IX	follis	4
Constantin X	follis	1
TOTAL		87

Din structura descoperirilor putem avansa unele ipoteze asupra dezvoltării așezării de la Capu Dealului. O primă etapă de viețuire se desfășoară între secolele IV-VI, acestea încetând după anul 594/595 datorită stării permanente de război de la Dunărea de Jos și Mijlocie ce se declanșează din 582 și va duce la prăbușirea limesului⁵². Reluată, nu se știe la ce nivel, în secolele IX-X, viața din așezare pare să înceteze

44. Ph. Grierson, *DOW* III, 1, p. 415.

45. D.M. Metcalf, *op. cit.*, p. 146.

46. Ph. Grierson, *op. cit.*, p. 413-415.

47. A. Vertan, G. Custurea, *Pontica*, 28-29, 1995-1996, p. 318, nr. 1610.

48. D.M. Metcalf, *N.C.*, 10, 1970, p. 199-219; pentru o altă interpretare vezi V. Ivanisevic, în *Recueil des travaux de l'Institut d'études byzantines*, 27-28, 1989, p. 19-42.

49. Am urmat cronologia cercetătoarei M. Thompson, *Athenian Agora II, Coins from the roman through the Venetian period*, Princeton, 1954, p. 113.

50. G. Custurea, A. Vertan, G. Talmazchi, *Pontica*, 31, 1998, p. 322, nr. 1953, 1954.

51. T. Papasima, *Pontica*, 28-29, 1995-11996, p. 282, nr. 13; la acestea se adaugă un solidus de la Justinian I și un tezaur monetar, descoperit în 1912, databil în secolul al VI-lea cf. Gh. Poenaru-Bordea, B. Mitrea, *Dacia, N.S.*, 35, 1991, p. 218, nr. 9; și câte o emisiune de la Anastasius I și Justinus I și alte două de la Justinian I, cf. G. Custurea, A. Vertan, G. Talmazchi, în *Pontica*, 32, 1999, p. 355, nr. 2078-2081. Tot aici este posibil să se fi găsit și un solidus fals emis de Constantin VII.

52. Gh. Poenaru-Bordea, R. Ocheșeanu, *op. cit.*, p. 390.

la scurt timp, dovadă lipsa monedelor din perioada 913-976⁵³. În această etapă putem spune că zona este legată din punct de vedere economic de importantul centru urban de la Silistra, pe orbita căruia se află întregul colț sud-vestic dobrogean⁵⁴.

Odată cu revenirea Imperiului Bizantin în Dobrogea, după anul 1000/1001, aici se dezvoltă o așezare destul de prosperă. Structura numerarului este identică cu aceea din alte așezări studiate⁵⁵, circa 80% din monedele clasei A aparținând subgrupeii A3, datată după 1019/1020⁵⁶. Ca și în cazul celorlalte așezări dobrogene, pentru domnia lui Roman III se înregistrează o creștere importantă a circulației monetare, de peste 300%, probabil prin mărirea volumului de numerar datorită abolirii impozitului *allelengyon*⁵⁷. Lipsa monedelor din clasa C, atribuite lui Mihail IV poate fi pusă în legătură cu invaziile pecenege de la începutul domniei acestuia⁵⁸, când în așezarea de la Derwent încetează locuirea⁵⁹, la Capidava sunt mari distrugerii⁶⁰, la Dinogetia se ascund tezaurere⁶¹.

O palidă revenire este posibilă în timpul domniei lui Constantin IX⁶² și succesorului său, pentru ca așezarea să fie definitiv abandonată, poate, cu ocazia invaziei uzilor⁶³.

De remarcat că așezarea de la Capu Dealului, prin materialul numismatic descoperit, se alătură puținelor puncte unde sunt atestate monede din secolele IX-X-Balcic, Caliacra, Cavarina, Mangalia, Constanța, Isaccea, Silistra⁶⁴ – puncte care constituiau în epocă importante centre de difuziune a monedei pe piața locală. În acea vreme așezarea de aici, ca întreg colțul sud-vestic al Dobrogei, se afla în sfera economico-socială a Silistrei.

Cunoscută mai demult dintr-o peregrină⁶⁵ așezarea de la Capu Dealului se alătură siturilor arheologice datate în secolele IX-XI din zona localității Satu Nou⁶⁶, ca și altor circa 100 de puncte din Dobrogea, unde s-au găsit monede bizantine din epoca respectivă⁶⁷.

53. Este posibil ca așezarea să fi fost afectată de îndelungatul război bizantino-bulgar din vremea țarului Simeon.

54. E. Oberländer-Târnoveanu, CN, 7, 1996, p. 111.

55. Pentru exemplificare vezi situația de la Nufăru, cf. E. Oberländer-Târnoveanu, BSNR, 88-89, 1994-1995, 142-143, p. 74-75.

56. D. M. Metcalf, *op. cit.*, p. 218.

57. G. Ostrogorski, *Histoire de l'Etat Byzantin*, Paris, 1956, p. 346.

58. P. Diaconu, *Les Petchénègues au Bas-Danube*, București, 1970, p. 43. Nu trebuie exclusă nici ipoteza unui atac peceneg în sud-vestul Dobrogei în anul 1032 sau 1034, deși nu avem încă dovezi arheologice.

59. P. Diaconu, D. Vilceanu, *op. cit.*, p. 49.

60. Gr. Florescu, R. Florescu, Gl. Ceacalopol, MCA, 8, 1962, p. 702.

61. Pentru aceste evenimente stau mărturie două depozite monetare descoperite în bordeiele 38 și 40a, cf. *Dinogetia*, I, p. 29 și 355.

62. Este și cazul așezării de la Capidava, cf. G. Custurea, Pontica, 28-29, 1995-1996, p. 307.

63. P. Diaconu, *Les Petchénègues ...*, p. 80.

64. G. Custurea, *Circulația monedei bizantine în Dobrogea (sec. IX-XI)*, p. 131-133, p. 135, p. 136, p. 141-142, p. 144, p. 152-153.

65. P. Diaconu, N. Angheliescu, RMM, 5, 1969, 4, p. 351.

66. B. Mitrea, N. Angheliescu, MCA, 5, 1959, p. 535-542; B. Mitrea, MCA, 6, 1960, p. 579-591; idem, MCA, 7, 1961, p. 551-560; idem, MCA, 8, 1962, p. 643-647.

67. Vezi repertoriul la G. Custurea, *op. cit.*, p. 131-160.

CATALOG ⁶⁸**Anastasius I**

1. AE ↓ 15,82 g, 30x28,5 mm
MIB I, p. 100, nr. 27, M,
Constantinopol, , a=512-517.
PT. Inv. 61765.
2. AE ↓ 10,05 g, 28,5 mm,
MIB I, p. 101, nr. 33, K,
Constantinopol, A, a=512-518.
PT. Inv. 61766.
3. AE ↓ 15,90 g, 32,5 mm,
MIB I, p. 101, nr. 28b, M,
Constantinopol, , a=517-518.
PT. Inv. 61767.

Justinus I

4. AE ↓ 8,83 g, 26, 5x25 mm,
MIB I, p. 104, nr. 18, K,
Constantinopol, B, a=518-522.
PT. Inv. 61768.
5. AE ↓ 16,71 g, 30x29 mm,
MIB I, p. 103, nr. 12, M,
Constantinopol, ?, a=522-527.
T. Inv. 61769.
6. AE ↑ 8,04 g, 25,5 mm,
MIB I, p. 104, nr. 19, K,
Constantinopol, , a=522-527.
T. Inv. 64389.

Justinianus I

7. AE ↓ 14,97 g, 32 mm,
MIB I, p. 111, nr. 83, M,
Constantinopol, , a=527-532.
T. Inv. 64390.
8. AE ↓ 22,79 g, 38 mm,
MIB I, p. 112, nr. 95a, M,
Constantinopol, , a:X/II/II=
540/541.NT.Inv. 62148.
9. AE ↓ 18,26 g, 37 mm,
MIB I, p. 123, nr. 147, var., M,
Antiochia, , a:X/X/
=552/553.
PT. Inv. 61770.

Justinus II

10. AE ↑ 13,51 g, 28,5 mm,
MIB II, p. tip general, M, rv. incus.
PT. Inv. 61771.
11. AE ↓ 5,76 g, 21,5 x 19,5 mm,
MIB II, p. 102, nr. 70a, K,
Thessalonica, a: =568/569.
T. Inv. 62160.
12. AE ↓ 5,85 g, 20,5 mm,
MIB II, p. 102, nr. 70b, K,
Thessalonica, a:VIII=572/573.
PT. Inv. 62159.

Mauriciu Tiberiu

13. AE ↓ 4,52 g, 22,5 mm,
MIB II, p. 124, nr. 113D, K,
Thessalonica, a:XII/I=594/595.
T. Inv. 64391.

Theophil

14. AE ↓ 1/2 follos, 4,86 g, 25 mm,
DOW III, 1, p. 439, nr. 16a 2, cls.3
Constantinopol, a=830-842.
PT. Inv. 62129.
15. AE ↓ Follis, 5,67 g, 25, 8x24 mm
DOW III, 1, p. 441, nr. 17, tip general.
T, perforată, Inv. 62130.

Vasile II-Constantin VIII

- DOW III, 2, p. 652, cls. A₂, var. 4(5).
16. AE ↓ 12,52 g, 30 mm,
T. Inv. 64406.
DOW III, 2, p. 653, cls. A₂, var. 8.
17. AE ↓ 11,44 g, 32,5 x 29 mm,
T. Inv. 64407.
18. AE ↓ 7,46 g, 29 mm,
I. Inv. 61772
DOW III, 2, p. , cls. A₂, var. 11.
19. AE ↓ 22,34 g, 26 mm,
NT. Inv. 67040
DOW III, 2, p. 658, cls. A₂, var. 23.
20. AE ↓ 16,74 g, 34x32,5 mm,
NT. Inv. 61773.
DOW III, 2, p. 659-660, cls. A₃, var. 24.

68. Pentru identificare au fost folosite următoarele lucrări: W. Hahn, *Moneta Imperii Bizantini*, Viena, 1973, 1975 (MIB, I, II); Ph. Grierson, *Catalogue of the Byzantine Coins in the Dumbarton Oaks Collection and the Whittemore Collection, III, Leo III to Nicephorus III (717-1081), part 1, Leo III to Michael III (717-867), part 2, Basil I to Nicephorus III (868-1081)*, Washington, 1973 (DOW III, 1, 2).

21. AE ↓ 12,82 g, 30x26 mm,
T. Inv. 61774
  22. AE ↓ 9,75 g, 27,5 mm,
PT. inv. 64408
  23. AE ↓ 9,07 g, 27 mm,
NT. inv. 61775.
  24. AE ↓ 8,88 g, 28,5x26,5 mm,
PT. Inv. 67041.
  25. AE ↓ 8,82 g, 28,5x26 mm,
NT. Inv. 61776.
  26. AE ↓ 8,58 g, 27,5 mm,
NT. Inv. 61777.
  27. AE ↓ 8,22 g, 28,5x26 mm,
PT. Inv. 61778
  28. AE ↗ 6,71 g, 26 mm,
PT. ruptă, Inv. 67042
DOW III, 2, p. 663, cls. A₃, var. 32.
  29. AE ↓ 10,35 g, 29 mm,
PT. Inv. 61779
DOW III, 2, p. 665, cls. A₃, var. 39.
  30. AE ↓ 11,53 g, 28,5 mm,
PT. Inv. 67043.
  31. AE ↓ 7,85 g, 27,5x26,5 mm,
NT. Inv. 61780.
DOW III, 2, p. 665-666, cls. A₃, var. 39-40.
  32. AE ↓ 10,05 g, 28x26,5 mm,
T. Inv. 61782.
  33. AE ↓ 9,21 g, 27x25,5 mm,
T. Inv. 61781.
  34. AE ↓ 8,70 g, 27 mm,
PT. Inv. 67044.
  35. AE ↓ 7,58 g, 27 mm,
T. Inv. 64409.
  36. AE ↗ 6,45 g, 28 mm,
T, ruptă. Inv. 61783
DOW III, 2, p. 666, cls. A₃, var. 40.
  37. AE ↓ 10,54 g, 30x25 mm,
PT, tăiată. Inv. 61784.
  38. AE ↓ 9,17 g, 27 mm,
PT. Inv. 64404.
  39. AE ↓ 6,90, 27x25,5 mm,
PT. Inv. 62129.
DOW III, 2, p. 667, cls. A₃, var. 40a.
  40. AE ↓ 8,98 g, 27x25 mm
PT. Inv. 67045.
  41. AE ↓ 7,84 g, 25,5 mm,
PT. Inv. 62454.
DOW III, 2, p. 668, cls. A₃, var. 41.
  42. AE ↓ 12,96 g, 28,5 mm,
NT, tăiată. Inv. 61785.
  43. AE ↓ 11,18 g, 30x28,8 mm,
PT. Inv. 64402.
  44. AE ↓ 9,81 g, 29 mm,
PT. Inv. 61786.
  45. AE ↓ 9,61 g, 27,5 mm,
PT. Inv. 61787.
  46. AE ↓ 8,12 g, 27,8 mm,
PT. Inv. 64403.
DOW III, 2, p. , cls. A₃, var. 45.
  47. AE ↓ 9,70 g, 32 mm,
PT. Inv. 67046.
DOW III, 2, p. 671, cls. A₃, var. 47.
  48. AE ↓ 9,66 g, 29 mm,
PT. Inv. 61788.
DOW III, 2, p. 673, cls. A₂, var. 49.
  49. AE ↓ 13,58 g, 35 mm,
PT. Inv. 61789.
DOW III, 2, p. 675, cls. A₂, var. 50.
  50. AE ↓ 15,27 g, 32 mm,
PT. Inv. 62453.
DOW III, 2, p. 649-675, cls. A₂-3.
  51. AE ↓ 13,79 g, 31 mm,
FT. Inv. 61790.
  52. AE ↓ 11,39 g, 30,5x29 mm,
T. Inv. 61791.
  53. AE ↓ 8,32 g, 27x26 mm,
T, perforată. Inv. 62456.
  54. AE ↓ 7,97 g, 30,5x28 mm,
FT. Inv. 61792.
- Roman III**
DOW III, 2, p. 676, cls. B.
55. AE ↓ 16,26 g, 32 mm,
PT. Inv. 67047.
  56. AE ↓ 15,24 g, 30 mm,
NT. Inv. 64396.
  57. AE ↓ 12,66 g, 29 mm,
PT. Inv. 67048.
  58. AE ↓ 11,64 g, 30x26,5 mm,
PT. Inv. 61793.
  59. AE ↓ 11,54 g, 32x29 mm, dublă
frapă Rv. (surfrapare).
PT. Inv. 61794.
  60. AE ↓ 11,12 g, 32x29,5 mm,
dublă frapă Rv.
NT. Inv. 64392.

61. AE ↓ 11,06 g, 27,5 mm,
PT. Inv. 61795.
62. AE ↓ 10,85 g, 32x29 mm,
PT. Inv. 67049.
63. AE ↓ 10,69 g, 32 mm,
T. Inv. 62455.
64. AE ↓ 10,33 g, 33x30,5 mm,
NT. Inv. 64394.
65. AE ↓ 10,32 g, 28,2 mm,
PT. Inv. 64400.
66. AE ↓ 10,28 g, 28x25,5 mm,
NT. Inv. 64401.
67. AE ↓ 9,32 g, 29,5x27,5 mm,
PT. Inv. 61796.
68. AE ↓ 9,22 g, 30x26,5 mm, dublă
frapă Rv.
NT. Inv. 64399.
69. AE ↓ 8,65 g, 30,5x28,5 mm,
surfrapare pe cls. A, Rv.
T, tăiată, Inv. 61797
70. AE ↓ 8,51 g, 30x27,5 mm,
dublă frapă Rv.
NT. Inv. 64397.
71. AE ↓ 8,23 g, 28 mm, dublă
frapă Rv.
PT. Inv. 61799.
72. AE ↓ 8,19 g, 28 mm,
T. Inv. 61799.
73. AE 6,64 g, 27,5 mm,
T. Inv. 67050.
74. AE ↓ 0,74 g, ruptă.
FT. Inv. 62085.
- Constantin IX**
DOW III, 2, p. 685, cls. D.
75. AE ↓ 10,18 g, 29,5 mm dublă
frapă Rv.
NT. Inv. 64395.
76. AE ↓ 10,09 g, 31x27,5 mm,
surfrapare pe cls. C.
PT. Inv. 61800.
77. AE ↓ 9,20 g, 27 mm,
PT. Inv. 67051.
78. AE ↓ 6,44 g, 28,5x22 mm,
PT. Inv. 64398.
- Constantin X**
DOW III, 2, p. 777, cls. 2.
79. AE ↓ 6,55 g, 26 mm,
FT, ruptă. Inv. 62161.

NUMISMATIC AND ARCHAEOLOGICAL DISCOVERIES
ON THE TERRITORY AROUND THE VILLAGE OF SATU NOU
(Oltina commune, Constantza county)

Abstract

The author deals with a number of archaeological and numismatic discoveries from the village of Satu Nou, Capu Dealului site (Oltina commune, Constantza county). The archaeological finds are dated in the 4th cent. and the 11th cent. and they are similar to the discoveries made on the entire territory of Dobroudja. The 79 coins analysed in this article date from the 6th cent. (13 pieces); 9th cent. (2 pieces) and 11th cent (64 pieces).

The author considers that the "Capu Dealului" settlement lasted between the 5th and 6th centuries, ceased its existence at the moment of the "Limes" fall, at the beginning of the 7th cent. For a short period of time, during the 9th cent., life here became normal, especially around the important center of Silistra (Dristra), and during the 11th cent., after the return of the area of Dobroudja into the boundaries of the Byzantine Empire, a flourishing life is developping here for about 3 decades.

This last phase of living here ends, most likely, because of the Ouze invasion in 1064.